Aktivita: **HĽADAJ DRUHY**

- Urči správny názov živočíšneho alebo rastlinného druhu na obrázku a priraď ho k vhodnému biotopu.

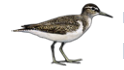
názov: ________________________
biotop: ________________________

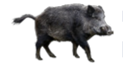
názov: ________________________
biotop: ________________________

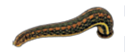
názov: ________________________
biotop: ________________________

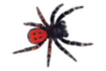
názov: ________________________
biotop: ________________________

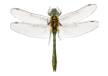
názov: ________________________
biotop: ________________________

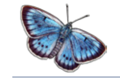
názov: ________________________
biotop: ________________________

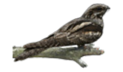
názov: ________________________
biotop: ________________________

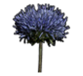
názov: ________________________
biotop: ________________________

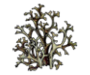
názov: ________________________
biotop: ________________________

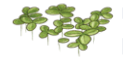
názov: ________________________
biotop: ________________________

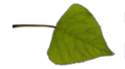
názov: ________________________
biotop: ________________________

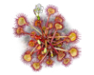
názov: ________________________
biotop: ________________________

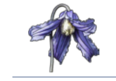
názov: ________________________
biotop: ________________________

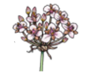
názov: ________________________
biotop: ________________________

- Vieš ako vznikol názov Záhorie?

ZÁHORIE sa nachádza
ZA HORAMI:

___ ___ ___ ___

___ ___ ___ ___ ___ ___ ___

(doplň názov pohoria v bratislavskom kraji)

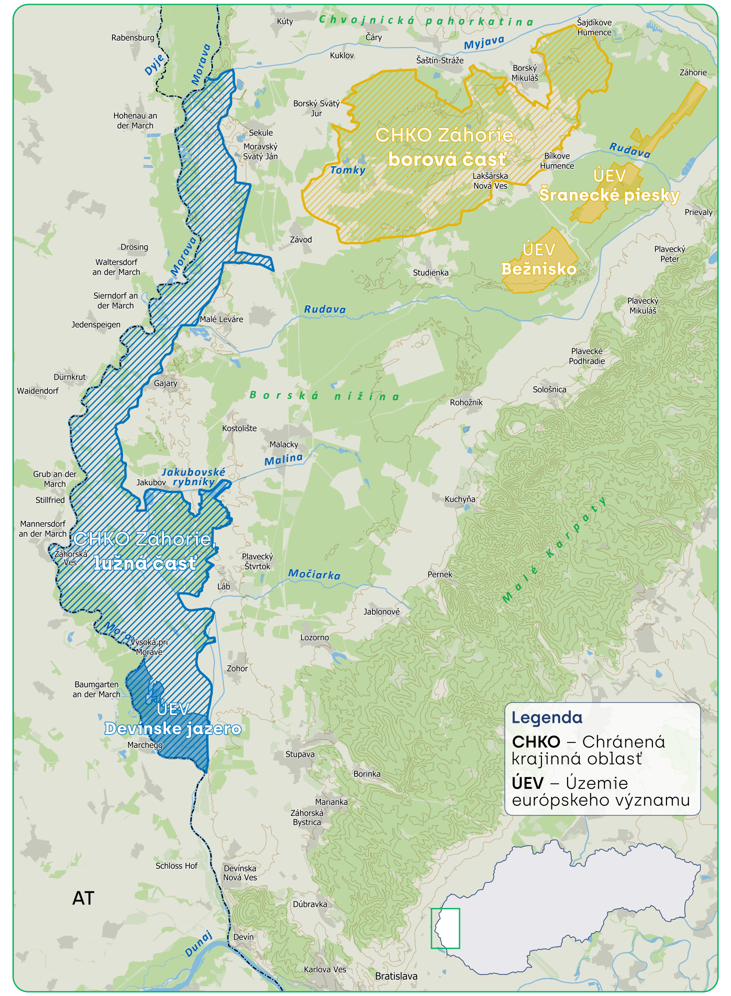
Chvojnická pahorkatina
Kúty
Čáry
Rabensburg
Kuklov
Šaštín-Stráže
Myjava
Šajdíkove Humence
Borský Mikuláš
Záhorie
Dyje
Morava
Borský Svätý Jur
Hohenau an der March
Sekule
Moravský Svätý Ján
CHKO Záhorie, borová časť
Tomky
Bílkove Humence
Rudava
Lakšárska Nová Ves
ÚEV Šranecké piesky
Prievaly
Závod
ÚEV Bežnisko
Drösing
Waltersdorf an der March
Studienka
Plavecký Peter
Sierndorf an der March
Rudava
Malé Leváre
Plavecký Mikuláš
Jedenspeigen
Plavecké Podhradie
Dürnkrut
Gajary
Waidendorf
Borská nížina
Sološnica
Rohožník
Kostolište
Malacky
Malina
Grub an der March
Jakubovské rybníky
Jakubov
Stillfried
Kuchyňa
Mannersdorf an der March
CHKO Záhorie, lužná časť
Záhorská Ves
Plavecký Štvrtok
Močiarka
Pernek
Láb
Malé Karpaty
Jablonové
Vysoká pri Morave
Lozorno
Zohor
Baumgarten an der March
ÚEV Devínske jazero
Marchegg
Stupava
Borinka
Marianka
Záhorská Bystrica
Schloss Hof
Devínska Nová Ves
AT
Dúbravka
Devín
Dunaj
Karlova Ves
Bratislava

Legenda
CHKO – Chránená krajinná oblasť
ÚEV – Územie európskeho významu

Záhorská nížina je významným prírodným regiónom západného Slovenska. Tvoria ju dva celky – Chvojnická pahorkatina a Borská nížina.

Rôznorodé biotopy tejto oblasti – piesočné duny a borovicové lesy, lužné lesy a mokrade, rašeliniská či vresoviská, sú domovom mnohých vzácnych druhov rastlín a živočíchov.

Pozývame vás spoznávať ich prírodné krásy.

SLATINNÉ RAŠELINISKÁ

Nezvyčajný typ mokradí, ktoré sú zásobované podzemnou a povrchovou vodou. V dôsledku pomalého rozkladu odumretej organickej hmoty v podmienkach s nedostatkom kyslíka v nich postupne vzniká rašelina.

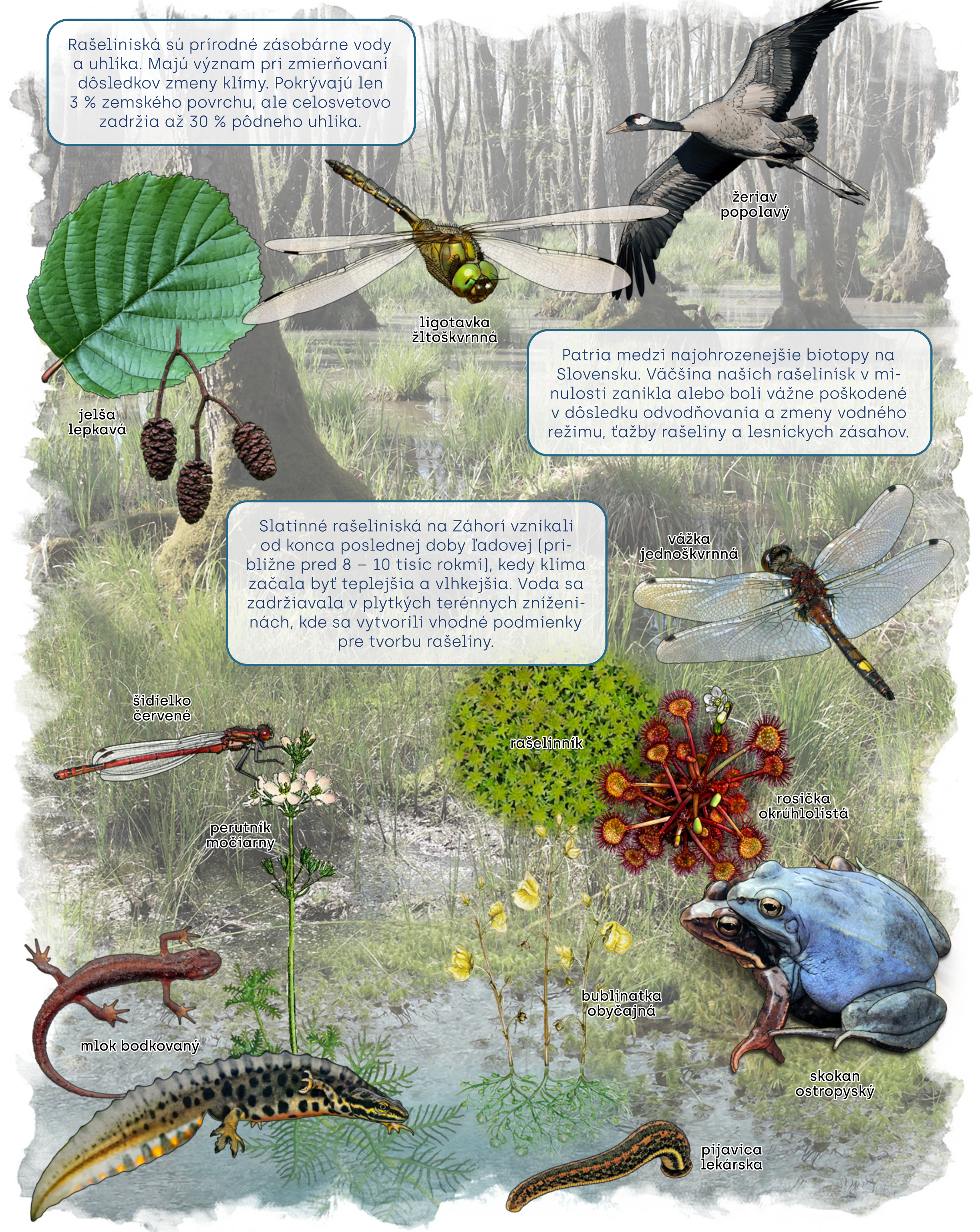
žeriav popolavý
ligotavka žltoškvrnná
jelša lepkavá
vážka jednoškvrnná
šidielko červené
rašelinník
rosička okrúhlolistá
perutník močiarny
bublinatka obyčajná
mlok bodkovaný
skokan ostropyský
pijavica lekárska

Rašeliniská sú prírodné zásobárne vody a uhlíka. Majú význam pri zmierňovaní dôsledkov zmeny klímy. Pokrývajú len 3 % zemského povrchu, ale celosvetovo zadržia až 30 % pôdneho uhlíka.

Patria medzi najohrozenejšie biotopy na Slovensku. Väčšina našich rašelinísk v minulosti zanikla alebo boli vážne poškodené v dôsledku odvodňovania a zmeny vodného režimu, ťažby rašeliny a lesníckych zásahov.

Slatinné rašeliniská na Záhorí vznikali od konca poslednej doby ľadovej (približne pred 8 – 10 tisíc rokmi), kedy klíma začala byť teplejšia a vlhkejšia. Voda sa zadržiavala v plytkých terénnych zníženinách, kde sa vytvorili vhodné podmienky pre tvorbu rašeliny.

BOROVICOVÉ LESY NA VIATYCH PIESKOCH

Tieto lesy rastú na extrémne chudobných, kyslých a piesočnatých pôdach, ktoré sa u nás vyskytujú len na Záhorskej nížine. Vyznačujú sa riedkou štruktúrou s prevahou borovice lesnej. Často je v nich prítomný dub letný. Podrast tvoria prevažne machy, lišajníky a pieskomilná vegetácia.

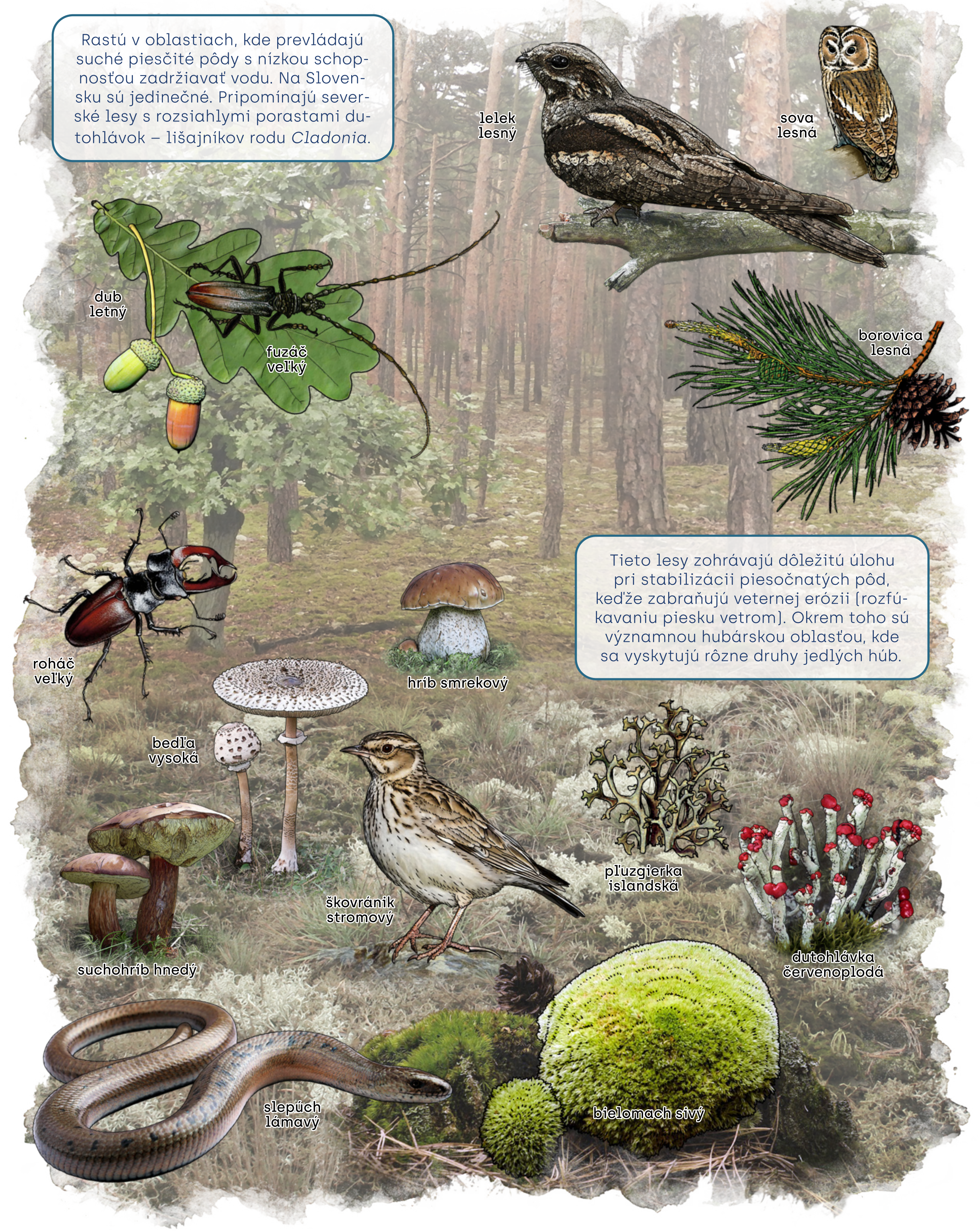
lelek lesný
sova lesná
dub letný
fuzáč veľký
borovica lesná
roháč veľký
hríb smrekový
bedľa vysoká
suchohríb hnedý
škovránik stromový
pľuzgierka islandská
dutohlávka červenoplodá
slepúch lámavý
bielomach sivý

Rastú v oblastiach, kde prevládajú suché piesčité pôdy s nízkou schopnosťou zadržiavať vodu. Na Slovensku sú jedinečné. Pripomínajú severské lesy s rozsiahlymi porastami dutohlávok – lišajníkov rodu *Cladonia*.

Tieto lesy zohrávajú dôležitú úlohu pri stabilizácii piesočnatých pôd, keďže zabraňujú veternej erózii (rozfúkavaniu piesku vetrom). Okrem toho sú významnou hubárskou oblasťou, kde sa vyskytujú rôzne druhy jedlých húb.

PIESKOVÉ DUNY – VIATE PIESKY

Pieskové duny na Záhorí vznikli nahromadením pieskových sedimentov z rieky Moravy v období štvrtohôr. Po ústupe mora vietor piesok presúval, usádzal do dún a vytváral zvlnenú krajinu. Pod pieskom sa nachádzajú staršie vrstvy ílu z čias, keď bola na Záhorí voda alebo močaristé oblasti. Medzi dunami vznikli zníženiny – miesta, kde sa postupne vytvorili mokrade.

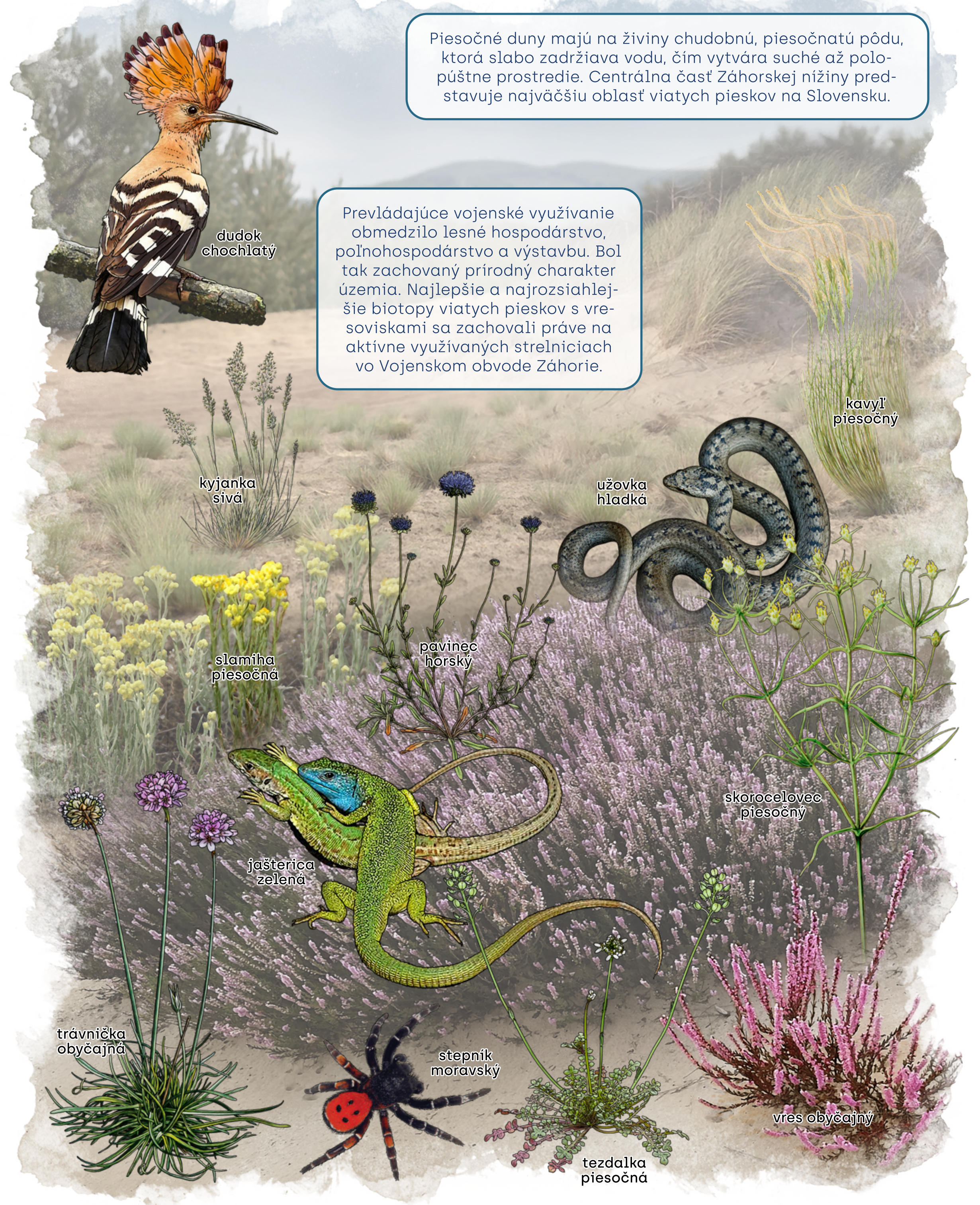
dudok chochlatý
kavyľ piesočný
kyjanka sivá
užovka hladká
pavinec horský
slamiha piesočná
skorocelovec piesočný
jašterica zelená
trávnička obyčajná
stepník moravský
vres obyčajný
tezdalka piesočná

Piesočné duny majú na živiny chudobnú, piesočnatú pôdu, ktorá slabo zadržiava vodu, čím vytvára suché až polopúštne prostredie. Centrálna časť Záhorskej nížiny predstavuje najväčšiu oblasť viatych pieskov na Slovensku.

Prevládajúce vojenské využívanie obmedzilo lesné hospodárstvo, poľnohospodárstvo a výstavbu. Bol tak zachovaný prírodný charakter územia. Najlepšie a najrozsiahlejšie biotopy viatych pieskov s vresoviskami sa zachovali práve na aktívne využívaných strelniciach vo Vojenskom obvode Záhorie.

Príroda PRE VŠETKÝCH

Life

NATURA 2000

Natura 2000 na Záhorí

Sprievodca prírodou Záhoria

Oázy života – piesočné duny, borovicové lesy, lužné lesy a mokrade, rašeliniská či vresoviská – sú domovom vzácnych druhov rastlín a živočíchov.

TEČÚCE VODY

Tečúce vody zahŕňajú rieky, prietočné ramená a potoky, ale aj upravené vodné toky a kanále. V závislosti od prietoku, rýchlosti prúdenia a kvality vody poskytujú životné podmienky širokej škále vodných organizmov.

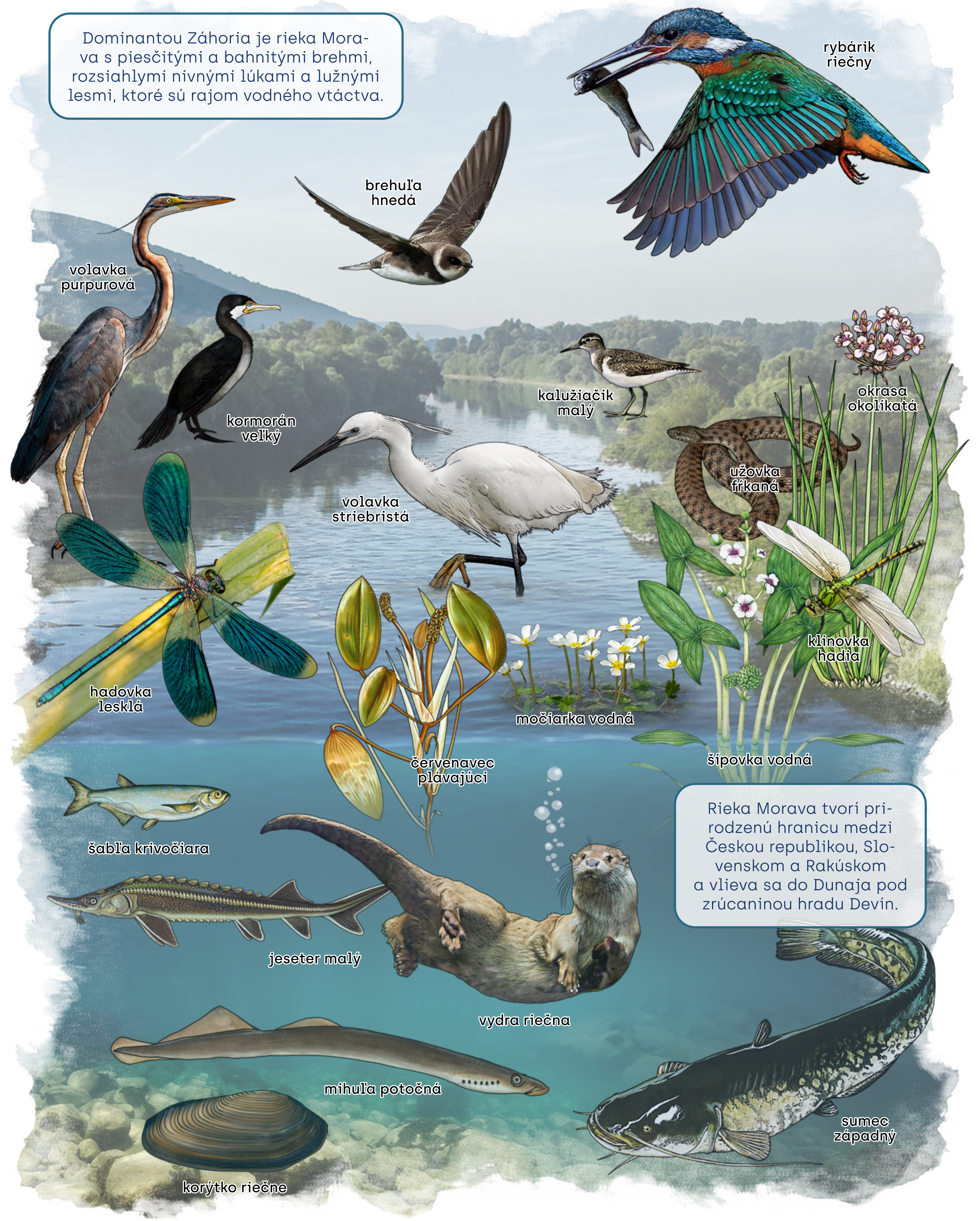
rybárik riečny
brehuľa hnedá
volavka purpurová
kormorán veľký
kalužiačik malý
okrasa okolíkatá
užovka fŕkaná
volavka striebristá
hadovka lesklá
klinovka hadia
močiarka vodná
červenavec plávajúci
šípovka vodná
šabľa krivočiara
jeseter malý
vydra riečna
mihuľa potočná
sumec západný
korýtko riečne

Dominantou Záhoria je rieka Morava s piesčitými a bahnitými brehmi, rozsiahlymi nivnými lúkami a lužnými lesmi, ktoré sú rajom vodného vtáctva.

Rieka Morava tvorí prirodzenú hranicu medzi Českou republikou, Slovenskom a Rakúskom a vlieva sa do Dunaja pod zrúcaninou hradu Devín.

STOJATÉ VODY

Stojaté vody sú vodné ekosystémy, v ktorých voda neprúdi alebo prúdi len minimálne. Patria sem slepé a mŕtve ramená riek, prameniská, jazerá, rybníky a zaplavené terénne zníženiny. Sú významné pre zadržiavanie vody v krajine a reguláciu mikroklímy.

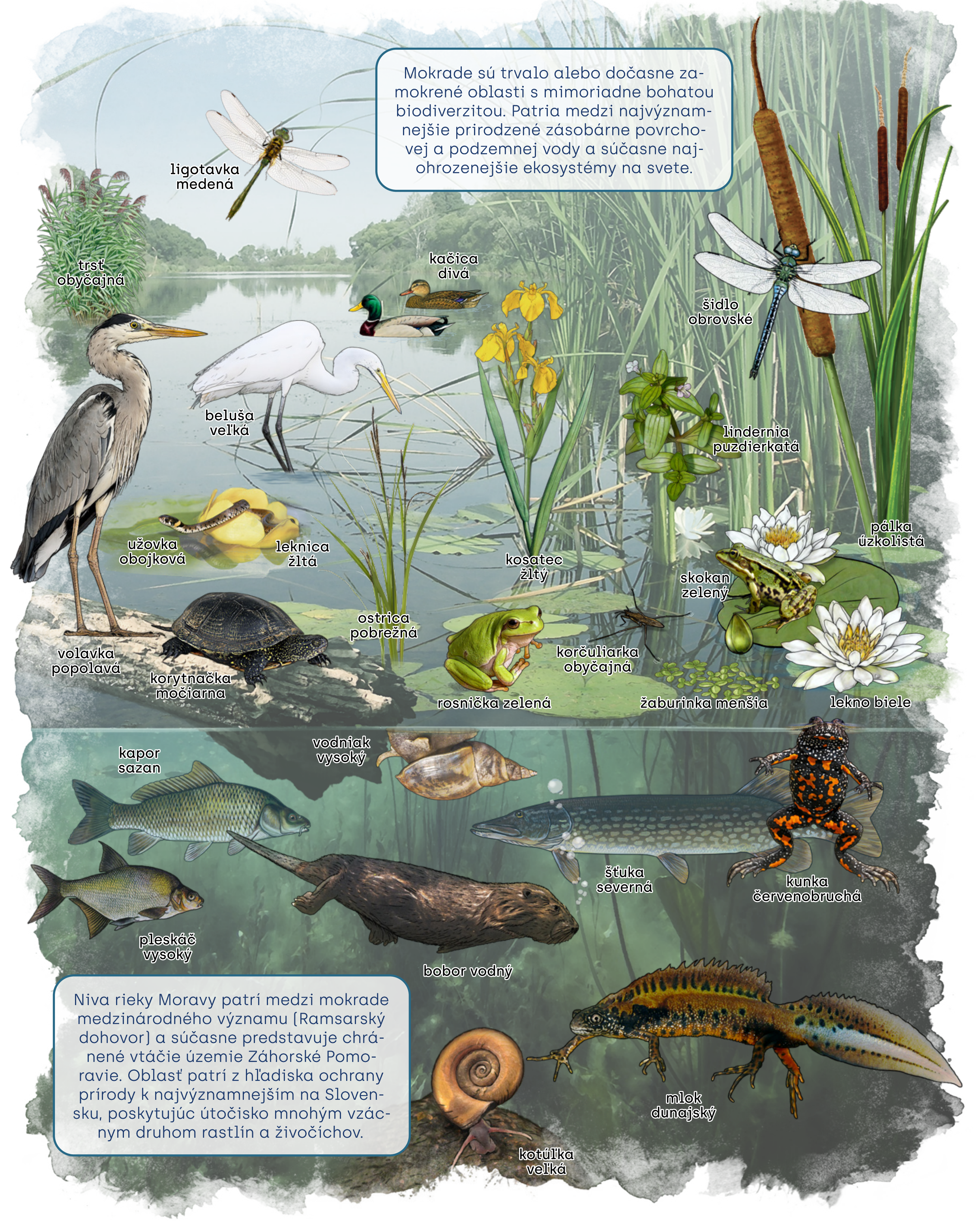
ligotavka medená
trsť obyčajná
kačica divá
šidlo obrovské
beluša veľká
lindernia puzdierkatá
užovka obojková
leknica žltá
kosatec žltý
pálka úzkolistá
skokan zelený
ostrica pobrežná
volavka popolavá
korytnačka močiarna
korčuliarka obyčajná
rosnička zelená
žaburinka menšia
lekno biele
kapor sazan
vodniak vysoký
štuka severná
kunka červenobruchá
pleskáč vysoký
bobor vodný
mlok dunajský
kotúľka veľká

Mokrade sú trvalo alebo dočasne zamokrené oblasti s mimoriadne bohatou biodiverzitou. Patria medzi najvýznamnejšie prirodzené zásobárne povrchovej a podzemnej vody a súčasne najohrozenejšie ekosystémy na svete.

Niva rieky Moravy patrí medzi mokrade medzinárodného významu (Ramsarský dohovor) a súčasne predstavuje chránené vtáčie územie Záhorské Pomoravie. Oblasť patrí z hľadiska ochrany prírody k najvýznamnejším na Slovensku, poskytujúc útočisko mnohým vzácnym druhom rastlín a živočíchov.

LUŽNÝ LES

Lužné lesy rastú na stanovištiach s vysokou hladinou podzemnej vody, najčastejšie v blízkosti nížinných riek a potokov. Zvyčajne bývajú pravidelne zaplavované, čo ovplyvňuje ich druhové zloženie.

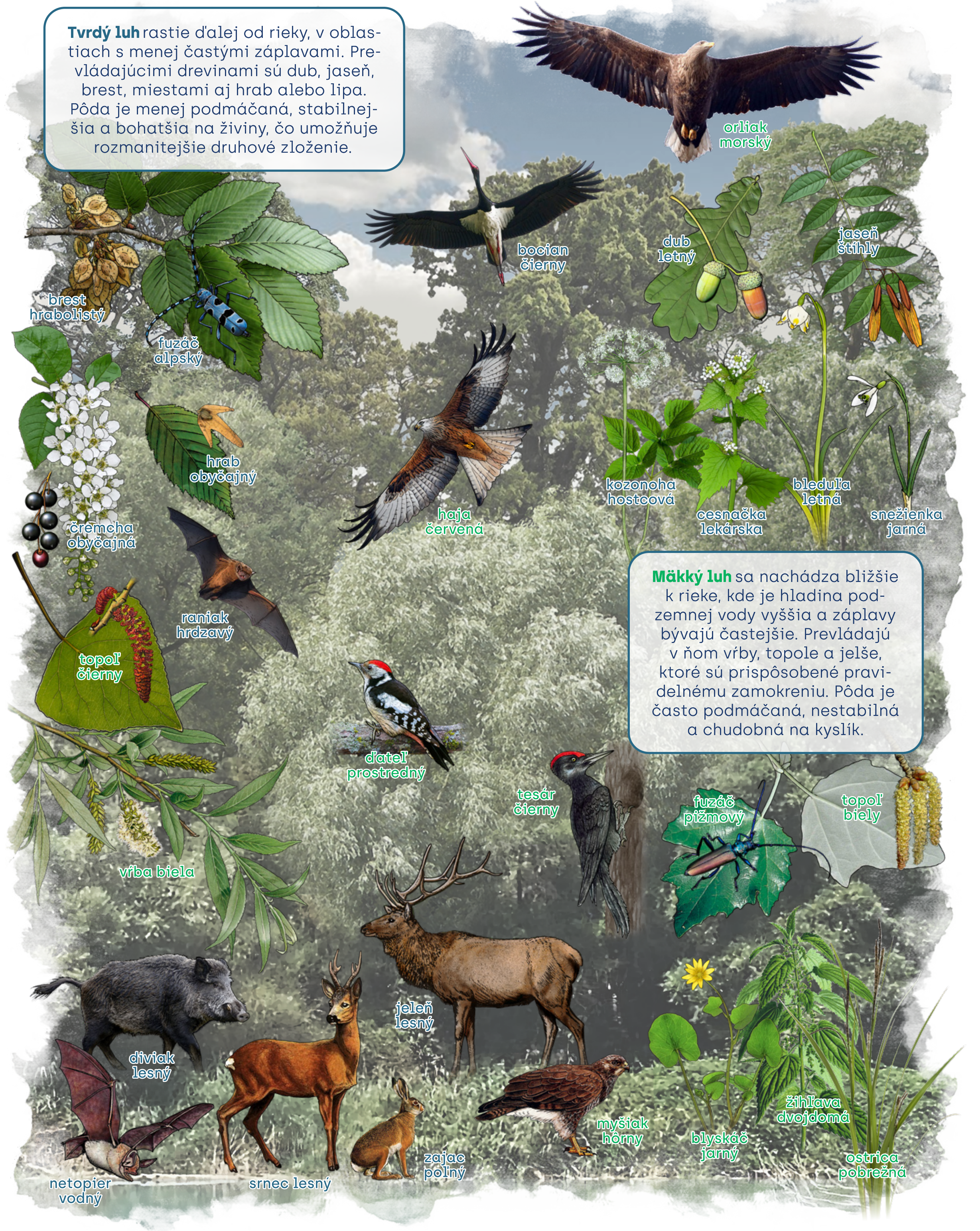
orliak morský
bocian čierny
dub letný
jaseň štíhly
brest hrabolistý
fuzáč alpský
hrab obyčajný
haja červená
kozonoha hostcová
cesnačka lekárska
bleduľa letná
snežienka jarná
čremcha obyčajná
raniak hrdzavý
topoľ čierny
ďateľ prostredný
tesár čierny
fuzáč pižmový
topoľ biely
vŕba biela
jeleň lesný
diviak lesný
myšiak hôrny
blyskáč jarný
žihľava dvojdomá
ostrica pobrežná
netopier vodný
srnec lesný
zajac poľný

Tvrdý luh rastie ďalej od rieky, v oblastiach s menej častými záplavami. Prevládajúcimi drevinami sú dub, jaseň, brest, miestami aj hrab alebo lipa. Pôda je menej podmáčaná, stabilnejšia a bohatšia na živiny, čo umožňuje rozmanitejšie druhové zloženie.

Mäkký luh sa nachádza bližšie k rieke, kde je hladina podzemnej vody vyššia a záplavy bývajú častejšie. Prevládajú v ňom vŕby, topole a jelše, ktoré sú prispôsobené pravidelnému zamokreniu. Pôda je často podmáčaná, nestabilná a chudobná na kyslík.

ALUVIÁLNE A MOKRÉ LÚKY

Nížinné aluviálne a mokré lúky sú biotopy ovplyvnené pravidelnými záplavami alebo vysokou hladinou podzemnej vody, ktorá im zabezpečuje trvalo vlhký charakter. Sú bohaté na druhy rastlín a živočíchov a plnia dôležité ekologické funkcie.

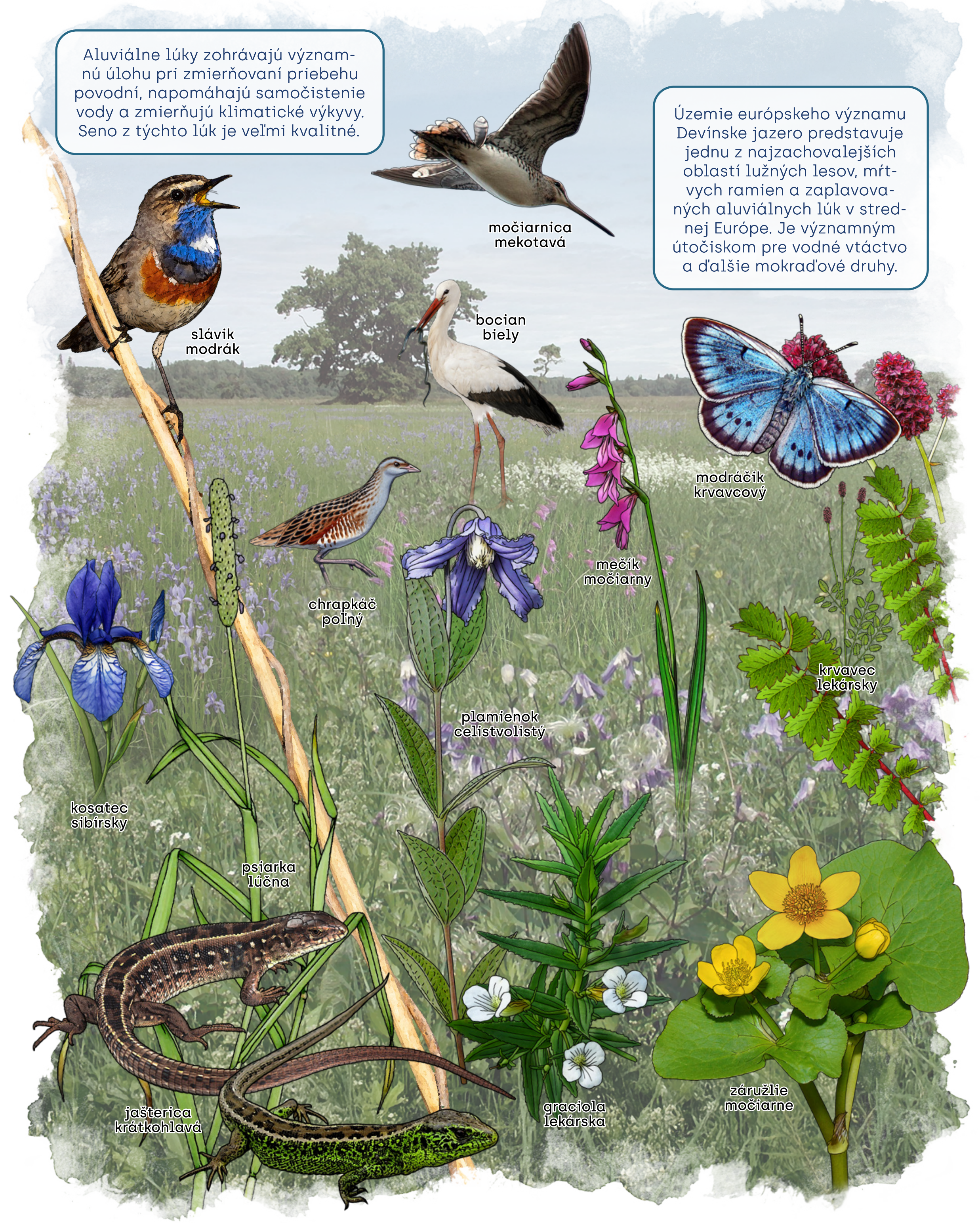
slávik modrák
močiarnica mekotavá
bocian biely
modráčik krvavcový
chrapkáč poľný
mečík močiarny
krvavec lekársky
plamienok celistvolistý
kosatec sibírsky
psiarka lúčna
jašterica krátkohlavá
graciola lekárska
záružlie močiarne

Aluviálne lúky zohrávajú významnú úlohu pri zmierňovaní priebehu povodní, napomáhajú samočistenie vody a zmierňujú klimatické výkyvy. Seno z týchto lúk je veľmi kvalitné.

Územie európskeho významu Devínske jazero predstavuje jednu z najzachovalejších oblastí lužných lesov, mŕtvych ramien a zaplavovaných aluviálnych lúk v strednej Európe. Je významným útočiskom pre vodné vtáctvo a ďalšie mokraďové druhy.

CHRÁŇME POKLADY NAŠEJ PRÍRODY

Čo je biotop? Biotop je prostredie, v ktorom žijú organizmy, ako sú rastliny, živočíchy, huby či mikroorganizmy. Spolu s týmito organizmami tvorí **ekosystém** – dynamický systém vzájomne prepojených živých a neživých prvkov.

Čo je biodiverzita? Biodiverzita znamená rozmanitosť foriem života na Zemi. Zahŕňa nielen **počet druhov**, ale aj **genetickú rôznorodosť** v rámci populácií a **rozmanitosť ekosystémov**, v ktorých tieto organizmy žijú.

Čo ohrozuje biodiverzitu? V súčasnosti je biodiverzita čoraz viac ohrozená najmä **ľudskou činnosťou**:

- **Strata a poškodzovanie biotopov** – premena prírodnej krajiny na poľnohospodársku pôdu, urbanizácia, výstavba ciest či odlesňovanie vedú k úbytku prirodzených ekosystémov.
- **Znečisťovanie** – priemyselné chemikálie, hnojivá, pesticídy, komunálny odpad a iné odpadové látky negatívne ovplyvňujú organizmy a ich biotopy.
- **Klimatická zmena** – stúpajúce teploty, zmeny v rozložení zrážok či častejšie extrémne výkyvy počasia ovplyvňujú ekosystémy a ich obyvateľov.
- **Invázne druhy** – nepôvodné druhy môžu vytláčať domáce druhy a narúšať prirodzenú ekologickú rovnováhu.

Čo je NATURA 2000? Je to najväčšia sústava chránených území na svete, ktorá uchováva najvzácnejšie poklady európskej prírody. Je domovom pre najcennejšie biotopy a najohrozenejšie druhy rastlín a živočíchov vo všetkých 27 krajinách Európskej únie. Sústavu tvoria dva typy chránených území, tzv. **chránené vtáčie územia (CHVÚ)**, zamerané na ochranu európsky významných druhov vtákov a ich biotopov a **územia európskeho významu (ÚEV)** zamerané na ochranu ostatných európsky významných druhov rastlín a živočíchov (okrem vtákov) a európsky významných biotopov.

Ako môže verejnosť prispieť k ochrane prírody? Každý z nás môže svojimi každodennými rozhodnutiami pomôcť pri ochrane prírody. **Aj malé kroky môžu mať veľký význam!**

Zapojenie sa do ochranárskych aktivít

Zúčastnime sa dobrovoľníckych akcií, ako je čistenie prírody, výsadba stromov alebo vytváranie úkrytov pre živočíchy.

Pomôžme pri odstraňovaní inváznych druhov, ktoré ohrozujú pôvodné ekosystémy.

Zapojme sa do obnovy mokradí, kosenia lúk či do ochrany hniezdisk vtákov.

Starajme sa o krajinu!

Vzdelávanie a šírenie povedomia

Zaujímajme sa o ochranu vzácnych druhov a biotopov v našom okolí a informujme aj svojich blízkych.

Organizujme diskusie, exkurzie alebo projekty na školách a v komunitách.

Šírme informácie na sociálnych sieťach a inšpirujme ostatných k zodpovednému správaniu.

Spolupracujme s ochranármi a miestnymi samosprávami pri aktivitách na ochranu a obnovu prírodných hodnôt v našom okolí.

Nepýtaj sa, čo urobí príroda pre Teba, ale čo môžeš urobiť Ty pre prírodu!

Zostavili: Správa CHKO Záhorie a DAPHNE – Inštitút aplikovanej ekológie
Grafická úprava a ilustrácie: Richard Watzka
Vydal: DAPHNE – Inštitút aplikovanej ekológie, 2025

Príroda pre všetkých
prirodaprevsetkych

Spolufinancovaný Európskou úniou

web projektu

Projekt **Príroda pre všetkých** LIFE-IP NATURA 2000 SVK (LIFE19 IPE/SK/000003) je spolufinancovaný Európskou úniou v rámci programu LIFE a z prostriedkov štátneho rozpočtu prostredníctvom MŽP SR.

MINISTERSTVO ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ŠTÁTNA OCHRANA PRÍRODY SLOVENSKEJ REPUBLIKY